

***Leg, venskab og
fællesskab***

Skive Kommunes
dagtilbud

Kursusdag 1

STÆRKE DAGTILBUD
LEG - VENSKAB - FÆLLESSKAB

VELKOMMEN

STÆRKE DAGTILBUD
LEG - VENSKAB - FÆLLESSKAB

Hvor skal vi hen?

Præsentation

Dan to kredse:

Den ene kreds stiller sig med ryggen mod midten

Den anden kreds stiller sig udenom med ansigtet mod midten – alle har en makker, der står overfor

Personerne i midten skal nu starte med at fortælle:

Hvad hedder du, hvor arbejder du?

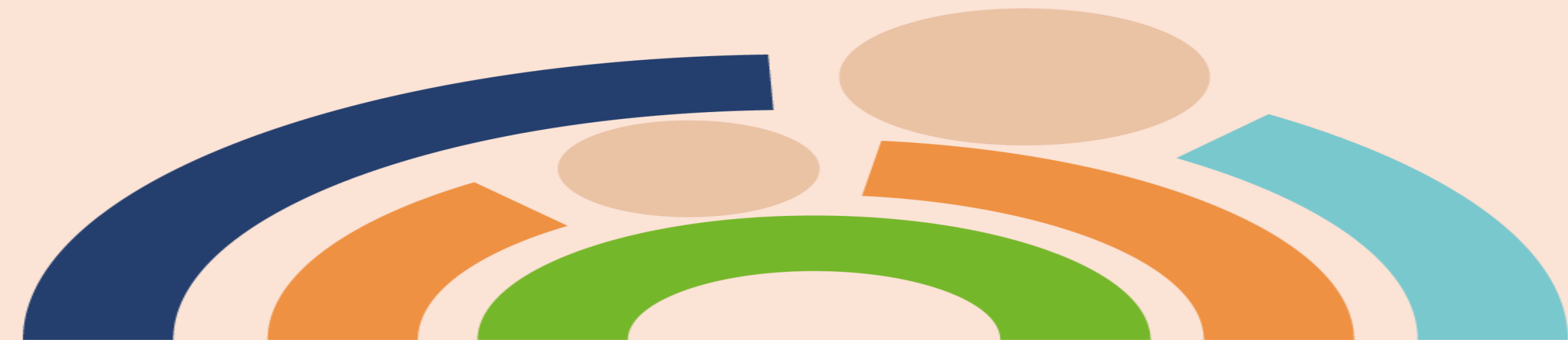
Hvorfor er du her og hvilke ønsker har du til forløbet?

Byt rundt så begge fortæller 1 minut'

Alle i den yderste kreds går et skridt til venstre

Gentag og lad først den inderste kreds fortælle 1 minut – byt derefter rundt

Kursusdag 1	Kursusdag 2	Øvebane i egen praksis 1	Kursusdag 3	Øvebane i egen praksis 2	Kursusdag 4	Øvebane i egen praksis 3	Kursusdag 5
Leg og deltagelse	Leg og deltagelse		Rammesætning af læringsmiljøer		Tilknytnings-baseret pædagogik		Mentalisering
Birgitte	Birgitte og Palle-Emil		Trine		Simone		Simone

STÆRKE

DAGTILBUD

LEG - VENSKAB - FÆLLESSKAB

Program

Hvad er leg? - styrket læreplan, - leg
gn. århundreder, - fri leg, -
legefællesskaber

Deltagelse i leg – det legende
menneske, - dannelse gn. legen, -
deltagelsesformer og –muligheder

Former for leg – fantasi og
kreativitet, - former for leg

Praktiske informationer

8.30

Morgenkaffe/te m. brød +
vand (leveres til lokalet)

12.00

Kantinebuffet m. drikkevarer
(madbilletter) (i kantinen)

13.30

Eftermiddagskaffe/te, kage
og vand (leveres til lokalet)

Erindringer om leg

Del dine egne erindringer om leg med de andre kursister

Erindringer om leg

Temaet for denne FlipFlap er erindringer om leg. Den kan bruges, når du vil sætte fokus på leg som begreb og oplevelse. Spørgsmålene i FlipFlappen leder deltagerens tanker hen på, hvordan det føles at lege og på hvilke stemninger og artefakter, der knytter sig til legende oplevelser. Du kan bruge denne FlipFlap, som forberedelse og inspiration, når deltagerne fx skal designe deres eget legende forløb.

Sådan folder du FlipFlappen

Fold papiret som på tegningen. Klip af ved den stiplede linje.

Fold papiret sammen og fold det ud, så du kan se et kryds på papiret.

Vend papiret så teksten ligger nedad, fold hjørnerne ind mod midten.

Vend papiret igen, fold de nye hjørner ind mod midten.

Fold sammen på midten på begge led. Sæt fingrene ind i hullerne og fold ud.

Sådan bruger du din FlipFlap

Vær sammen to og to.

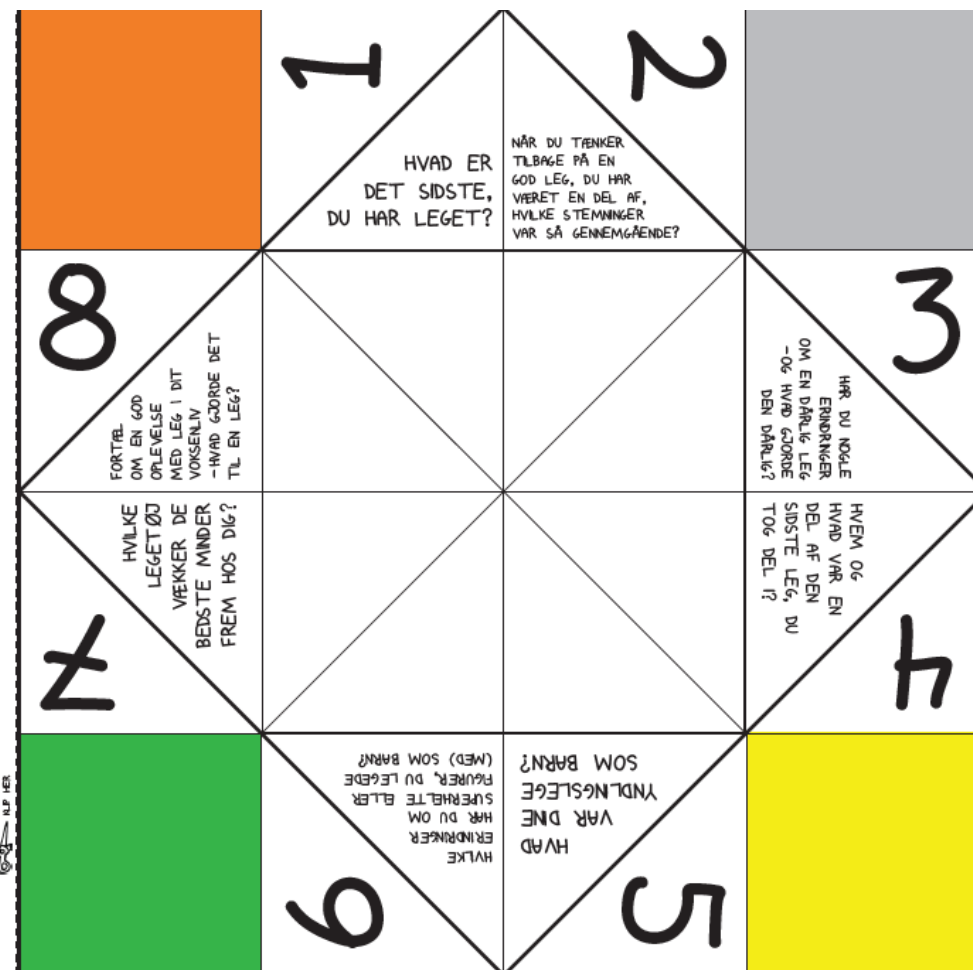
Den ene vælger en farve. Den anden staver farven, mens FlipFlappen bliver åbnet og lukket tilsvarende (G-U-L: 3 flip).

Så vælges et tal og antallet FlipFlappes.

Der vælges endnu et tal, og teksten bag tallet læses op og dialog igangsættes.

Playful Learning

Hvad er leg?

HAR I BARE LEGET I DAG?

Leg i dagtilbudsloven

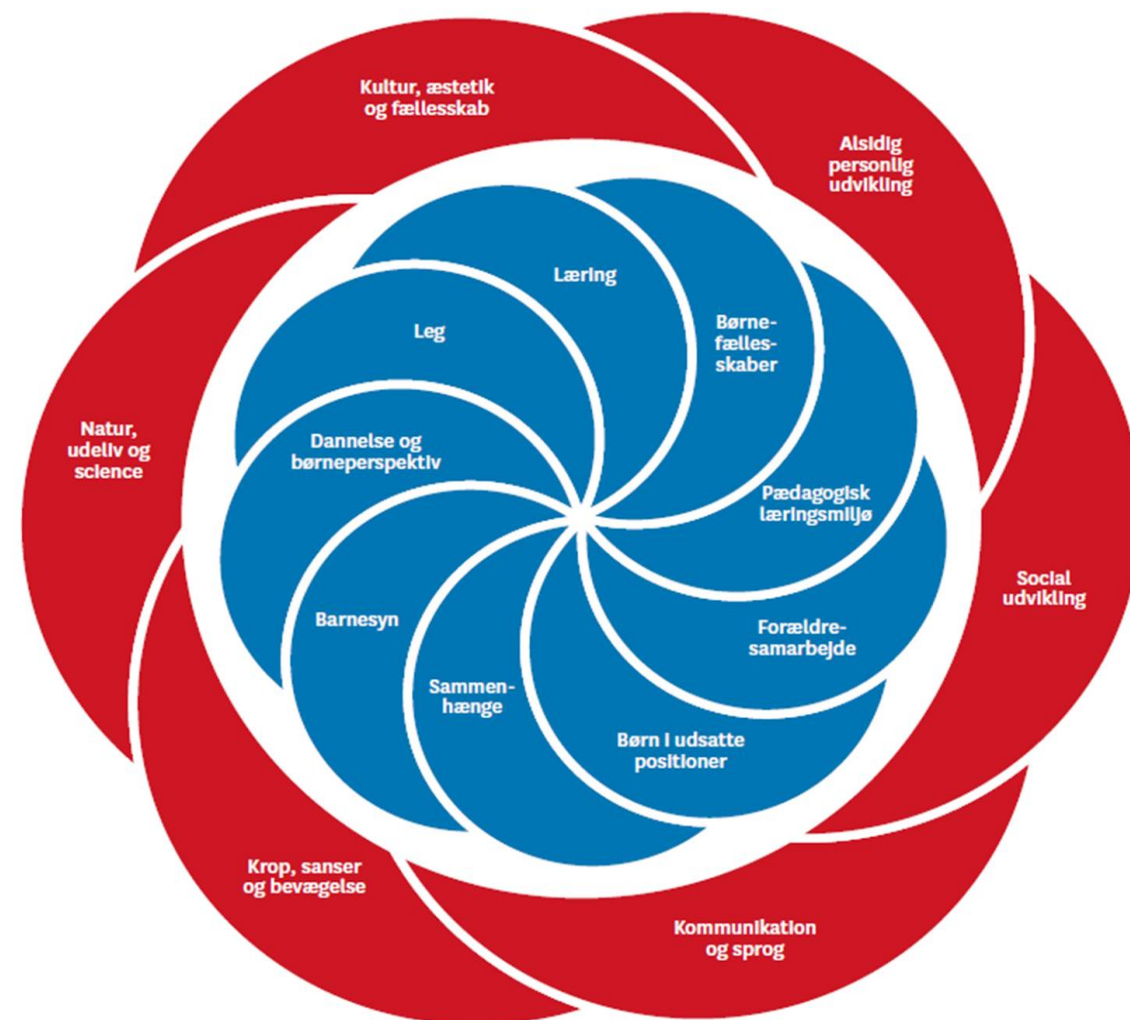
§7 ”Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er **grundlæggende**, og hvor der tages udgangspunkt i et **børneperspektiv**.”

(Børne- og Socialministeriet, 2018)

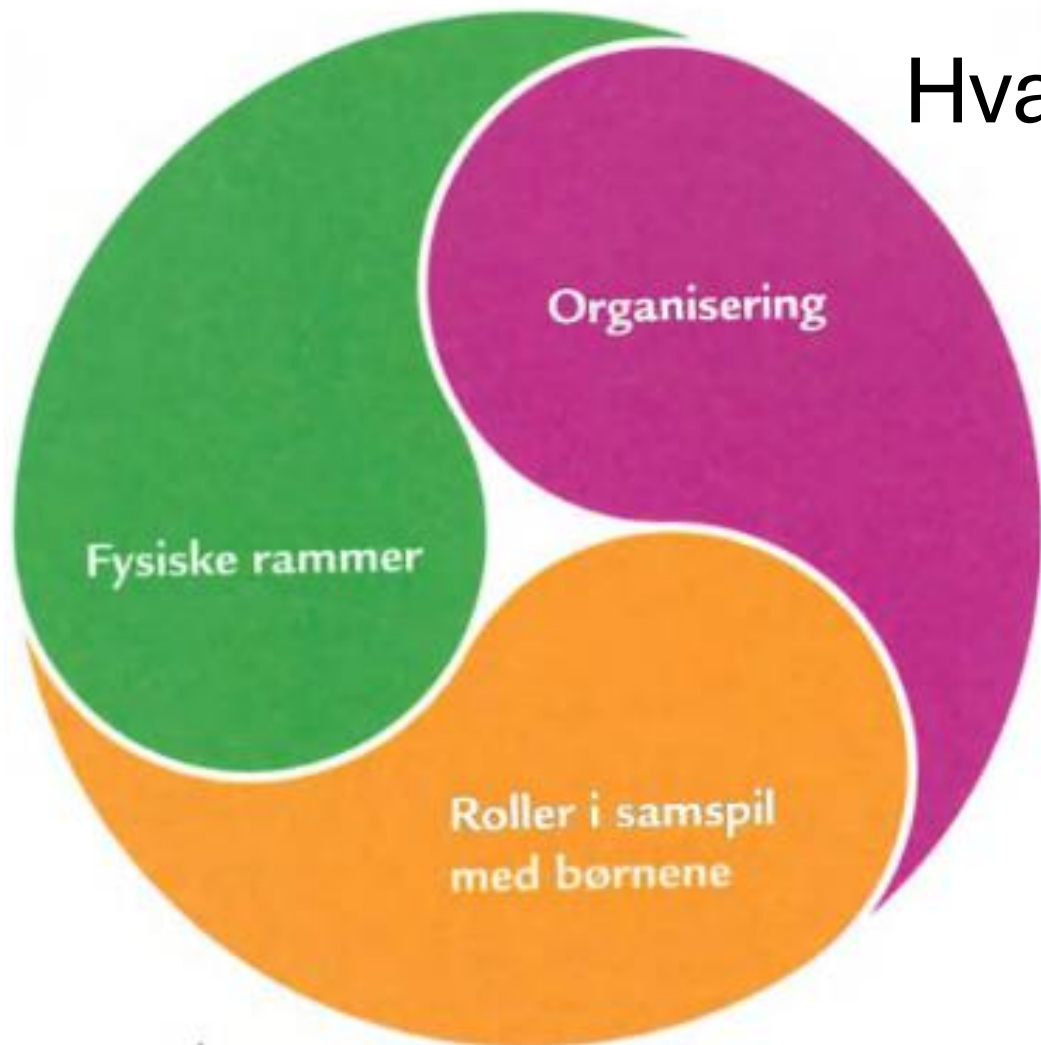
Hvordan kan legen være *grundlæggende* for hverdagspraksis? (rutiner, voksen-/børneinitieret leg, planlagte aktiviteter ...)

Hvordan kan legen være grundlæggende for børns *trivsel, læring, udvikling og dannelse*?

FN's Børnekonvention

Hvad er leg, og hvad skal vi undersøge?

(Ahlmann, 2011)

Leg er barnets umiddelbare virksomhed

Hvordan kan voksne *forstå* børns leg – kan vi ved at få viden om leg, iagttage leg og gå på opdagelse i børns?

Hvordan kan voksne *inspirere* til børns leg? Hvordan kan voksne, i samspil med børnene, få viden om børns perspektiver i leg?

Hvordan kan voksne *støtte* børns leg? Alle børn skal øve sig i leg med deres forskellige forudsætninger. Legen skal have plads og støttes.

Hvordan kan voksne *rammesætte* legen? Giv tid og plads til leg, når legen "skal være grundlæggende"

(Inspireret af Jørgensen og Sønnichsen, 2019)

Hvad er leg?

Interessen for leg går langt tilbage.

Pædagogiske tænkere om leg:

Jean-Jacques Rousseau (født i 1712) Barnet skal opdrages gennem legen – **legen er en arena for dannelse**, legen er en naturlig udtryksform for barnet

Friedrich Fröbel (født i 1782) Sikre gennem legen, at mennesket bliver et helt menneske – legen er central i dannelses- og læreprocesser

Stig Broström (født i 1945) Leg er afgrænset fra tid og rum, **har sit eget formål**, er fyldt med spænding og adskiller sig fra alt andet

Helle Marie Skovbjerg (født i 1977) Hvad er meningsfyldt for samspil mellem mennesker, hvordan bygges legeuniverser op og viden og materialer, **hvordan øver vi os i at være mennesker**

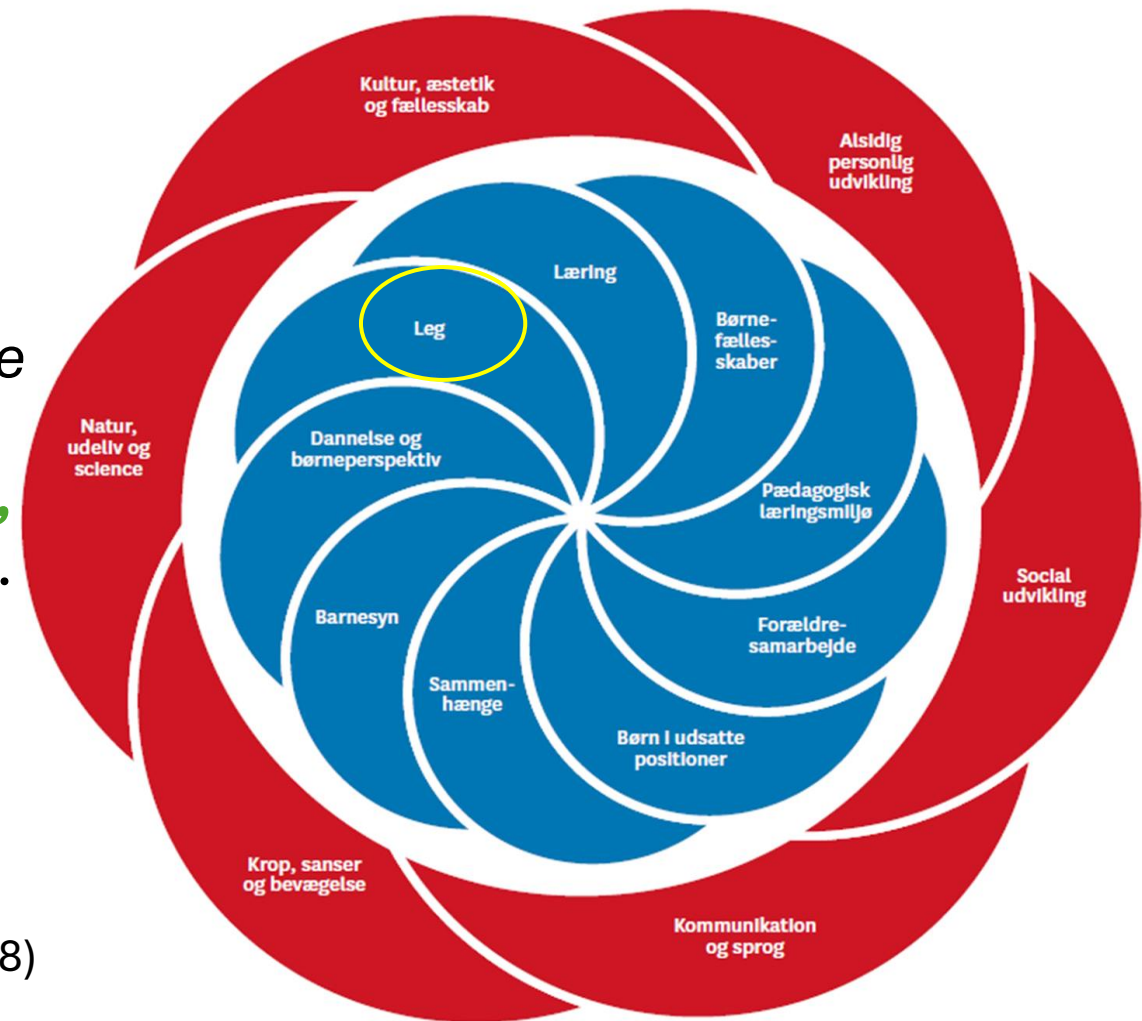

Leg i dagtilbudsloven

*”Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet **fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.***

Nogle gange skal legen støttes, guides og rammestøttes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.”

(Børne- og Socialministeriet, 2018)

Legens magi

*”Når man sådan står og kigger på den rige foretagsomhed i børnenes verden, fornemmes **magien**. Alt det liv, der på forunderligste vis folder sig ud mellem børnene og imellem børnene og de omgivelser, de er i. Alt det, som børnene skaber og omskaber, piller fra hinanden og sætter sammen, henter og bringer. Alt det, de gør noget med og gør til noget andet. Børns leg er på en gang en helt eventyrlig og dybt alvorlig verden.”*

(Jørgensen & Sønnichsen, 2019; s. 17-18)

Fri leg – hvad er det?

Legeopfattelser:

1. Leg, der har mål i sig selv (for legens egen skyld)
2. Leg, der har mål bestemt af voksne

(Sommer, 2020)

Hvordan taler I om fri leg i din institution?

Hvilken balance er der mellem de to legeopfattelser i din institution?

Fri leg – findes det?

Når børn leger i daginstitutionen, kan de godt lege frit, men de vil være overvåget af pædagogisk personale, som vurderer legens meningsfuldhed ud fra et voksenperspektiv (Hart, 2020)

- Hvornår er der fri leg hos jer?
- Skal vi tilstræbe fri leg?
- Hvordan sikrer vi, at børnene får givtige erfaringer med at indgå i legerelationer med andre?

Hvorfor leg?

- Relationer som fundament for udvikling, trivsel, dannelse og læring
- *Man bliver et socialt kompetent individ ved at lære at indgå i fællesskaber og forstå sociale relationer,* (inspireret af Hart)
- Gennem legen kan livsduelighed og mestring udvikles – at lære noget om sig selv, andre, verden – at undersøge forskellige rolle og væren i verden
- Barnet skal være aktivt deltagende og have muligheder for at påvirke, sætte aftryk og være værdigt deltagende i fællesskaber

Hvad er leg?

”Børns foretrukne form for samvær er for det meste legen, uanset om det er i samspil med andre børn eller voksne. Legen er en stærk drivkraft og udfolder sig alle vegne, selv under de mest primitive forhold.

*Det, der foregår i leg, har stor betydning. I legen er alt og intet på spil. Alt, fordi det er vores **vigtigste træningsbane i al mellem menneskelig kontakt og dermed udvikling af vores emotionelle kompetencer**, og intet, fordi det er jo bare noget, vi leger”* (Hart, 2020; s.17)

Hvad er leg?

Relationen til den voksne er det vigtigste for børn, det er den voksne der møder børnene og tilbyder dem samspil. De udviklende øjeblikke mellem barn og voksen har stor betydning.

Barnets tryghed og tillid udvikles ved, at nogen tager vare på dem, vil dem, anerkender dem for dem, de er og tror på dem.

Omsorg og engagement er vigtige forudsætninger, hvis vi vil give børn de bedste forudsætninger for at trives.

Børn udvikler sig, når de leger, og trygge børn kan slet ikke lade være med at lege.

(Inspireret af Hart, 2020)

Hvad er leg? ... *vigtigste træningsbane i al mellemmenneskelig kontakt og dermed udvikling af vores emotionelle kompetencer*

- Relationer som fundament for udvikling, trivsel, dannelse og læring

”Man bliver et socialt kompetent individ ved at lære at indgå i fællesskaber og forstå sociale relationer” (Hart, 2020; s.30)

- Gennem legen kan man lære noget om sig selv, andre, verden – at undersøge forskellige roller og væren i verden
- Barnet skal være aktivt deltagende og have muligheder for at påvirke, sætte aftryk og være værdigt deltagende i fællesskaber
- Leg gøres, skabes og udføres (Winther-Lindqvist, 2020)

Hvad er leg? ... *vigtigste træningsbane i al mellemmenneskelig kontakt og dermed udvikling af vores emotionelle kompetencer*

- Leg sker i fællesskaber med andre, og de voksne skal være nærværende og sensitive overfor børns signaler
- Det kræver relationskompetente voksne
- *”Gennem leg øver børn sig i at være sig selv i et fællesskab”* (Hart, 2020; s.31)
- Legen foregår i en ”hvad-nu-hvis”-virkelighed – alt kan afprøves igen og igen

Hvad er leg? ... *vigtigste træningsbane i al mellemmenneskelig kontakt og dermed udvikling af vores emotionelle kompetencer*

”Forskningsresultater viser, at 4-årige med gode legekompetencer har større chance for at opnå succes i livet end børn, der i samme alder er i stand til at læse”

(Hart, 2020; s. 45)

Hvad er leg?

Børn fødes ikke med legekompetencer – de skal opøves i fællesskaber, hvor voksne sætter rammen for samværet

⇒ Legen er ikke **god** i sig selv – fri leg er ikke inkluderende for alle børn.

(Tanggaard, 2021)

Hvad er leg?

Ikke alle børn er trygge – legen er et overskudsprodukt.

Legen er et udtryk for trivsel, men nogle børn står udenfor fællesskaber og bøvler med ..

- At tage initiativ i legen
- At deltage i legen med dens sociale koder
- At gå ud af legen, inden legen ender i konflikt

DE BØRN HAR BRUG FOR **JERES** HJÆLP!

Hvad er leg?

Hvis vi antager, at *legen er den vigtigste træningsbane i al mellemmenneskelig kontakt og dermed udvikling af vores emotionelle kompetencer*

Kommer I så i tanke om børn, der IKKE er en del af legefællesskaber hos jer?

- Hvordan får I øje på børn, der ikke leger?
- I hvilke situationer er det svært for børn?
- Hvad gør I for at hjælpe? Hvad lykkes/lykkes ikke?

PAUSE

Hvad er leg? Hvad siger børn?

Hvorfor leger man?

"Fordi man skal være venner" (00:37)

Og i modsat fald ..

"Nogle gange når jeg ikke har nogen at lege med, og jeg ikke kan finde på, hvad jeg skal, så føler jeg mig ensom" (01:05)

➡ der er en masse på spil relationelt!

<https://emu.dk/dagtilbud/leg/viden-og-inspiration/boern-og-leg?b=t436-t5569-t5602>

Deltagelse i leg

Det legende menneske

Positive oplevelser aktiverer signalstoffer som **dopamin, som bevirker en følelse af lykke**

Børn skal have mulighed for at indgå i positive relationer med andre i institutionens fællesskaber

= den voksne skal understøtte samspilssituationer, som kan give følelsen af samhørighed

(Hart, 2020)

Men hvilke lege?

Hvilke lege kender I, der understøtter samhørighed og fællesskab?

Det legende menneske

”Personlig, social og følelsesmæssig udvikling afhænger af de interaktioner, barnet indgår i med sit relationelle miljø” (Hart, s. 45)

Leg muliggør fælles oplevelser og samspil, hvor børn opbygger personlighedsmæssige og følelsesmæssige ressourcer.

Følelse af selvværd og tryghed opbygges i mødet med andre

(Hart, 2020)

Leg og læring

Vi taler om **læringsmiljøer** – er læring det vigtigste, når vi anskuer børns hverdagsliv i dagtilbud?

Leg er en *unyttig* aktivitet og sættes i opposition til læring

Legen er det frirum, hvor præstation og effektivitet ikke er i højsædet

... ”alt opbyggelig læring og udvikling hviler på omsorg og forudsætter fællesskab og socialt samspil”

(Winther-Lindqvist, 2020)

Det dannende indhold i legen

Børn lærer gennem leg, kommunikation og **deltagelse** i fælles aktiviteter med andre

*”At **øve indflydelse** i fællesskab med andre gennem **dialog, forhandling og samarbejde** er nogle af de mest fundamentale principper for et demokratisk og åbent samfund, hvor vi viser **tillid** til hinanden og udviser **gensidig respekt** for hinanden.”*

(Winther-Lindqvist, s. 26)

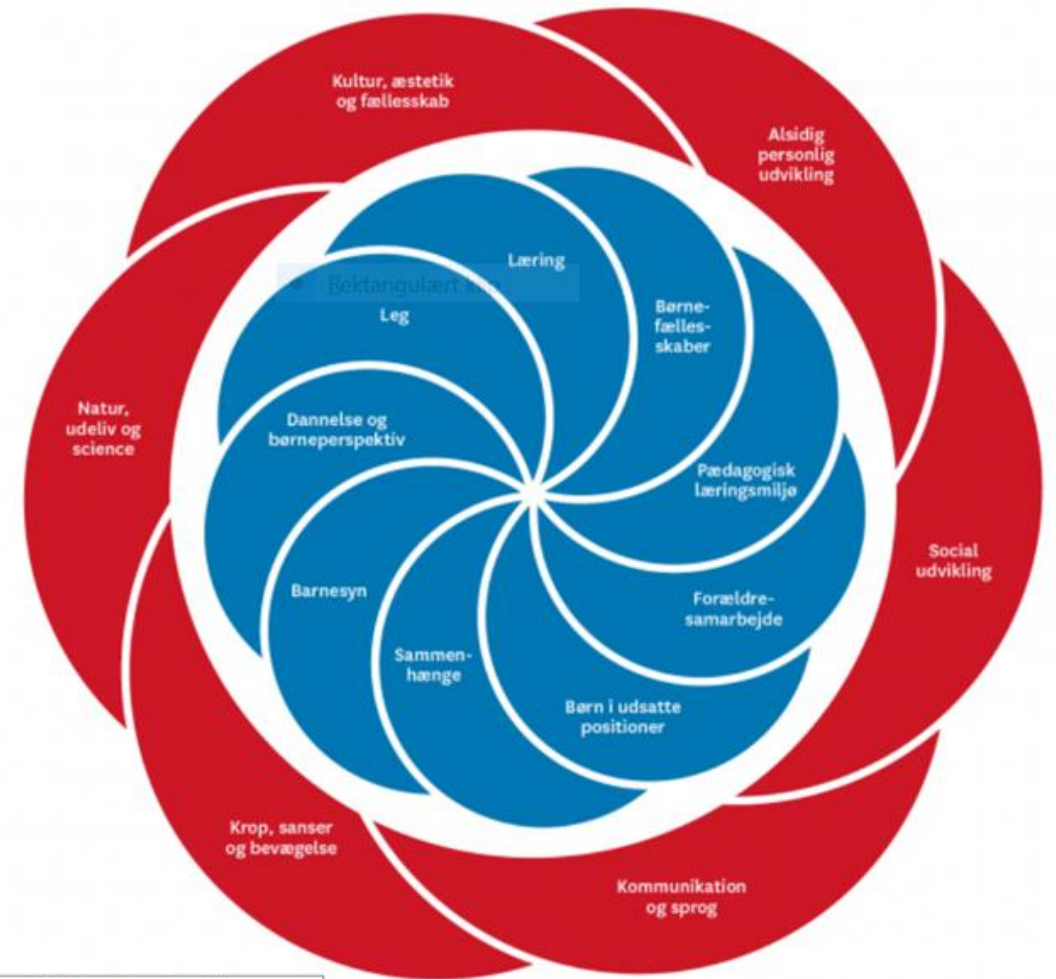
Leg og dannelse

Legen er en vigtig del af børns udvikling og dannelse og er essentiel for alle børn og deres trivsel

Dannelse kan vi forstå som ...

”En dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske.”

(Børne- og undervisningsministeriet, 2018: 36)

Dannelse og leg

Leg og dannelse er knyttet fundamentalt sammen:

- ✓ Gennem legen at undersøge, hvordan det er at være menneske
- ✓ Gennem legen at være sammen med både sig selv og andre
- ✓ Gennem legen at møde både det kendte og det ukendte
- ✓ Gennem legen at tilegne sig et bredt repertoire af kulturelle praksisformer, som muliggør **deltagelse** og ejerskab

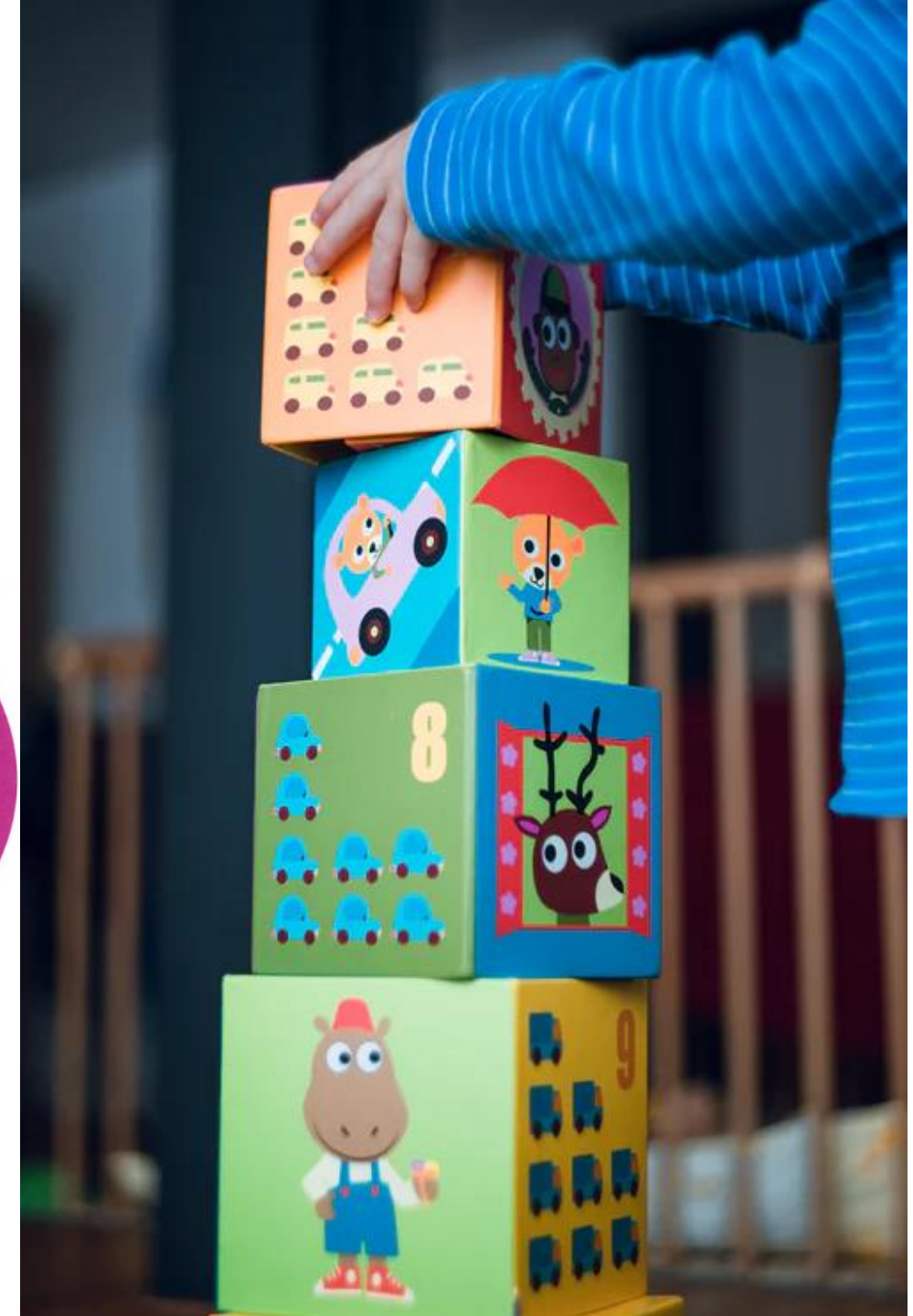
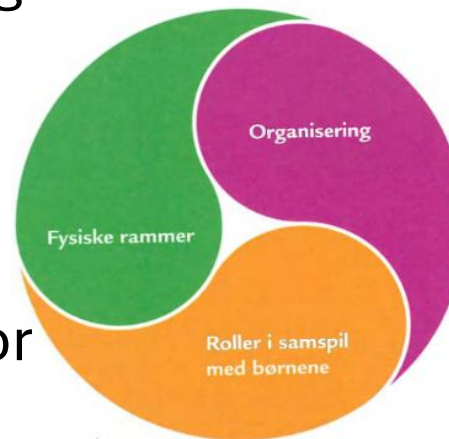
(Skovbjerg, H.M., 2017)

Dannelse, leg og deltagelse

Legen kan vi se som et eksperimentarium, hvor børn må opøve balancen mellem deres egne lyster og hensynet til den anden/de andre – der sker kontinuerligt forhandlinger, og noget bliver afgjort.

Deltagelse i legefællesskabet er meningen med hverdagslivet for børn. Det livsrum, hvor der er mest på spil for børn. Legen udgør barnets bedste mulighed for at udvikle sig og lære med andre

Deltagelsesformer

Deltagelse vedrører;

- Hvordan man *tager* del i legen (om at sige JA til det, der bydes ind med)
- Hvordan man *har* del i legen (om fx at efterligne og opretholde legen)
- Hvordan man *deler* i legen (om fx at dele gode idéer med andre)

(Skovbjerg, 2021)

Børn er som oftest opsatte på at opretholde legen, så den ikke går i stykker – de må tage del i det, der sker (reproducere) og samtidig give noget, der kan deles af de, som er med i legen

Fortælling fra praksis

Ella, Ida og Anders leger med bamser. Bamserne er på hospitalet, og børnene agerer sygeplejersker og læger for dem. Ella siger, at nu skal bamserne have frisk luft.

Ida og Anders er enige, tager bamserne op fra sengene og går en tur med dem. Ella går forrest med sin bamse, op ad trappen og placerer bamsen på trappens gelænder. ”og så sagde vi, at de skulle på legepladsen”, siger hun og lader bamsen glide ned ad gelænderet. Anders griner og sætter sin bamse på gelænderet og gentager rutsjeturen. Ida gør det samme med sin bamse.

(Skovbjerg, 2021)

Kan I spotte?

man *tager* del i legen (om at sige JA til det, der bydes ind med)

man *har* del i legen (om fx at efterligne og opretholde legen)

man *deler* i legen (om fx at dele gode idéer med andre)

Deltagelse i leg

Børn der ikke deltager i leg, skal vi være opmærksomme på.

Gad vide, hvad der er på spil?

Er barnet interesseret i legen men mangler hjælp til at komme ind i legen?

Er barnet fx bange for at løfte benene fra jorden, eller gyngede vildt eller andet?

Har barnet vanskeligt ved at begå sig sprogligt?

Har barnet svært ved at dele eller vente på tur?

Har barnet svært ved at afkode legen og de sociale koder?

(Winther-Lindqvist, 2020)

De voksne har nøglen til legens arena

Deltagelsesmuligheder

7 gode råd til at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn

<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/7-gode-raad-skabe-deltagelsesmuligheder-boern>

Det er nemt at blive enige om, at børn, der bliver mødt og italesat som ressourcefulde, har stærkere grobund for at trives og udvikle sig.

Nogle børns adfærd opleves som grænseoverskridende, det kan være svært at forstå barnet og holde opmærksomheden på dets ressourcer.

Overvej derfor, hvordan I kan støtte hinanden i at holde fast i resourcesynet, når det er svært. Tal fx med hinanden og med børnegruppen om, hvad hvert enkelt barn kan bidrage med.

På den måde kan I være med til at forstørre alt det, som faktisk lykkes for barnet og understøtte endnu flere succesoplevelser

1

**Kig jeres
resourcesyn
efter i sømmene**

Hverdagens aktiviteter og rutiner rummer muligheder for deltagelse, men også for, at barnet kan opleve ikke at være en del af fællesskabet.

Børn er forskellige og kan deltage på forskellige måder – ved at observere, være aktive eller være dem, der tager initiativet.

Men hvis ét eller flere børn over tid deltager perifært og udelukkende er observerende, så overvej, hvordan I kan give børnene flere erfaringer med at være aktive eller tage initiativ – fx i mindre grupper, der er et oplagt rum til at tage afsæt i barnets præferencer og bringe dets ressourcer i spil

2

**Planlæg hverdagen
med øje for
deltagelsesmuligheder**

3

Børn, der har andre kulturelle koder for leg, rutiner, aktiviteter og samspil end dagtilbuddets gængse, kan have svært at komme ind i fællesskabet og opnå anerkendelse for deres erfaringer og input.

Det kan være, at det afviger fra normen, når en dreng spørger, om han må være Luciabrud, eller når hulen bygges som en dræbermaskine – og når et barn taler i munden på andre børn under samling.

Reflekter derfor over, hvordan jeres normer og værdier får indflydelse på, hvordan I tilrettelægger det pædagogiske læringsmiljø, hvad I forventer af børnene, og ikke mindst hvordan I formår at forny den pædagogiske praksis med plads til alle børns interesser og bidrag

**Forhold jer til
eksisterende normer og
værdier i jeres dagtilbud**

4

Børns selvinitierede leg er helt central for børns deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet og er et område, hvor pædagogisk personale kan opleve, at det er særligt vanskeligt at understøtte børn i udsatte positioner.

Børn har varieret viden om, hvad og hvordan man kan lege. Overvej derfor, om jeres børnegruppe vil have gavn af at få flere fælles historier, oplevelser og temaer at lege med og ud fra.

Arbejd systematisk med at øge børnegruppens fælles legeviden og understøtte at lege, der bygger på de fælles erfaringer ved at tilbyde børnene relevante rekvisitter, gode legesteder og inspiration til legens udfoldelse

**Arbejd
systematisk med
fælles legeviden**

Empatisk nysgerrighed på børnenes perspektiver på det pædagogiske læringsmiljø kan give nye indsigter og inspirere til nye måder at indrette praksis. Undersøg, hvordan det er at være barn i det pædagogiske læringsmiljø – i garderoben, under måltidet og på legepladsen.

Hvad har børnene mulighed for at gøre sig af erfaringer, og hvad er de særligt optagede af? Empatisk nysgerrighed giver indsigt i, om praksis indfrier de pædagogiske intentioner og møder børnenes perspektiver og præferencer

5

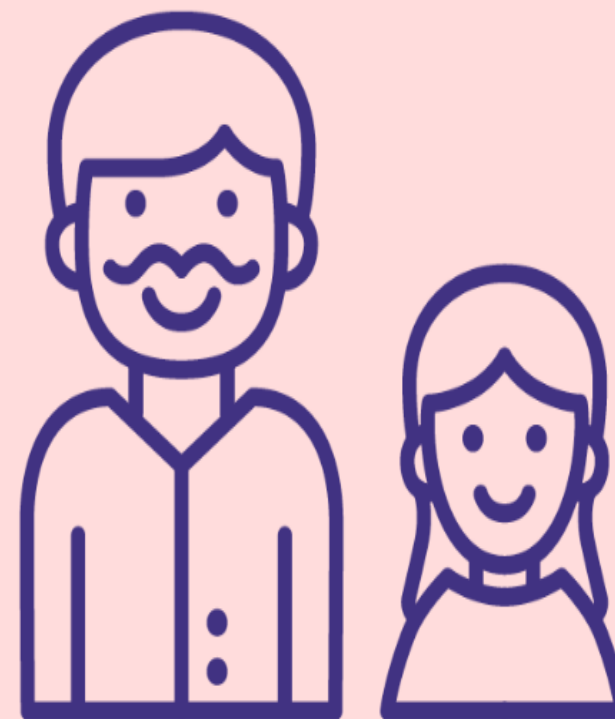

**Brug børnenes
perspektiver til at skabe
meningsfuld deltagelse**

Forældrene har indsigt i, hvad der kan være udfordrende for barnet, men også hvad der giver barnet succesoplevelser. Et godt samarbejde med forældrene kan derfor bidrage til at fastholde blikket på barnets ressourcer.

Samtidig kan dagtilbuddet inddrage forældregruppen som rollemodeller for et inkluderende fællesskab, fx ved at understøtte, at der tales positivt om hele børnegruppen, og at legeaftaler og relationer understøttes med inklusion af alle børn.

6

**Inddrag forældrene
i arbejdet med det enkelte
barn og fællesskabet**

Det kræver alle hænder på stuen at skabe et inkluderende læringsmiljø. Det er vigtigt at være enige om, hvilke handlinger, der skal til, og hvilke prioriteringer der skal foretages i løbet af dagen.

Det kan handle om alt fra at skabe ro og struktur i overgange til at sørge for, at et barn kan fordybe sig i en leg med biler i stedet for at deltage i samling.

Samarbejdet kræver også fælles faglige refleksioner, fx i forhold til arbejdsdeling og opfølgning på, om der er brug for at justere jeres indsatser

7

**Styrk jeres samarbejde
om at skabe
deltagelsesmuligheder**

Former for leg

Fantasi og kreativitet i leg

Børn udvikler deres fantasi og kreativitet gennem legen

”Fantasi og kreativitet er ikke medfødte evner men noget, der tilegnes og erhverves gennem personlige og kulturelt formede erfaringer med verden, herunder at lege og kommunikere med andre”

(Winther-Lindqvist, 2020; s. 27)

Fantasi og kreativitet i leg

Legen foregår i en som-om-verden ..

I har sikkert hørt børn sige:

”Det er bare noget, vi leger”

Børn er helt bevidste om, at være i som-om-verden og kan zappe ind og ud af den.

Lene Tanggaard:

”De dygtigste forskere leger sig frem til nye indsigter”

”Legen er barnets udviklingsmotor”

”Vi skaber scenarier for noget, der ikke er” (vi bliver ved med at brug vores forestillingsevne)

(Tanggaard, 2021)

Fantasi og kreativitet i leg

Er der forbindelse mellem leg og kreativitet?

Legen er tæt på at være en kongevej til kreativitet - det handler om at skabe

I legen **forestiller** vi os universer, scenarier etc.

Vi lader tankerne flyde uden at have et vist mål. Vi får de fleste idéer, når vi slipper tanken om mål

Hvis man skal skabe noget nyt, kræver det også en indsats, et stykke arbejde – det kræver, at man bliver ved med at tro på idéen OG er vedholdende

(Tanggaard, 2021)

En praksisfortælling om leg

"På legepladsen i småbørnsgruppen går pædagogen, Lars, rundt med en gruppe nystartede børn på to år. På et tidspunkt siger Valdemar: "Åh nej .." med et overrasket ansigtsudtryk, imens han kigger ind mellem træerne. De andre børn kigger, men der er intet at se. Lars gentager: Åh nej ... hvad er der derinde?" Valdemar holder sig for munden og gentager: "Åhhhh neeeej." De andre to børn kigger undrende på Lars, hvortil han svarer: "Vi leger bare.² Kasper på tre år kommer til og fortsætter: "Der er dinosaurer i skoven, og de er sultne ... wrrrahh" – og går ind i skoven." Lars: "Åh nej da – hvad spiser sådan nogen?" Kasper svarer: "T-Rex spiser frikadeller." Lars spørger: "Hvor finder vi sådan nogle?" Valdemar følger med den store dreng, Kasper, ind i skoven og råber også som et dyr. Begge børn samler sten op som frikadeller."

Fem centrale former for leg

Leg som kommunikationsform (det tidlige samspil. Fx turtagning, tumbleleg, fangeleg ..)

Genstandsrettet leg (materialer, undersøge, udforske, efterligne)

Fysisk bevægelsesleg (mestring, gentagelse, udfordring, risiko, vildskab)

Konstruktionsleg (bygge, produktorientering, nedbrydning/opbygning)

Forestillingsleg (fantasi- og rollelege)

Centrale former for leg

Pædagogisk personale siger ofte nej til vilde slåslege og risikofyldte lege. Men de kan i stedet give børnene gode erfaringer med risikofyldt leg. Ikke ved at undgå den, men ved at støtte børnene i at udfolde sig kropsligt – også i risikofyldt leg.

Helle Marie Skovbjerg, professor MSO

Kender du det fra din egen praksis?

Er det noget, du taler med kollegerne om?

Podcast om risikofyldt leg

Torkil Østerbye interviewer lege- og kognitionsforsker, Marc Malmdorf Andersen

**PÆDAGOGISK
EXTRAKT**

Podcast om risikofyldt leg

Lyt med fra 16:20 – 28:07

Find podcasten her:

<https://extrakt.via.dk/podcast/extrakt-podcast-16>

Podcasten hedder:

Reflektér sammen over:
➤ Hvorfor skal vi understøtte risikofyldt leg?

**PÆDAGOGISK
EXTRAKT**

Lad os lege vildt!

Pædagogisk Extrakt • 06. okt. 2022

00:00

Del

35:27

Holdt – stop – stands!

Nu hvor I skal hjem og undersøge børns muligheder for at lege risikofyldte lege, så husk lige ..

I skal til **enhver** tid overholde de regler og rammer, der er sat for jeres daginstitutioner – både inde og ude

Den voksnes rolle

Om at skabe gode rammer for leg

James Christie anbefaler:

1. *Tilstrækkelig tid* – sammenhængende legetid, planlægning, forhandle roller, finde redskaber og spille rollerne tager tid. Børnene har brug for tid til at arbejde med at undersøge og styrke planlægningsevne, evne til samarbejde, hensyn- og turtagning, vedholdenhed, søge at løse udfordringer etc.
2. *Afsæt i børns erfaringer* – bruge disse når leg skal rammesættes og i pædagogens legende involvering
3. *Pædagogisk involvering i børns leg* – pædagogen stilladserer børns leg. Graden af pædagogens involvering i børns leg får betydning for, om legen udvikles eller afvikles.

(Jørgensen og Sønnichsen, 2019;113)

Den voksnes rolle

Minimal involvering	Understøttende voksenrolle i og omkring børns lege				Maksimal in-volvering
	Forskellige grader af facilitering af børns leg				
Ikke involveret pædagog	Tilskueren	Regissøren	Legekamme-rat	Legelederen	Instruktør/omdirigerende instruktør

Figur 1. James Christies model over pædagogens grad af involvering i og facilitering af børns leg

Den voksnes rolle

Tilskuer; at befinde sig i nærheden af legen, opmuntre til leg gennem nik, øjenkontakt eller små kommentarer, som ikke forstyrrer legens indhold

Regissør; hjælper med at finde materialer eller legesteder, passende idéer til legens indhold til frit valg for børnene

Legekammerat; deltager aktivt på børnenes og legens præmisser, indtager en mindre rolle og kan inddrage og støtte flere børn i legen

Legeleder; udvider legen og foreslår nye temaer, nye materialer som giver legen retning, optræder kort som legeleder for at træde tilbage til legekammerat

Den voksnes rolle – en praksisfortælling

”I en vuggestue sidder to børn på taburetter og leger, at de flyver en flyvemaskine. Et tredje barn vil gerne deltage, men de tre børn kigger på hinanden og på de to taburetter. En pædagog har kigget på og kommer nu og tilbyder en taburet mere, som børnene tager imod. Alle tre børn leger nu flyvemaskine sammen. Pædagogen placerer sig bagerst i ‘flyet’, og når der løbende kommer børn til, skaber pædagogen pladser på ‘vingerne’ eller på ‘halen’ af flyet. Legen fortsætter hele formiddagen, hvor børn kommer til eller går fra legen – med hjælp fra pædagogen”

(Jørgensen & Sønnichsen, 2019; s. 117)

Nu er det jeres tur 😊

I grupper skal I prøve identificere de forskellige roller i praksisfortællingen:

✓ *Tilskuer*

✓ *Regissør*

✓ *Legekammerat*

✓ *Legeleder*

Derudover skal I drøfte;

- Hvad kan det betyde for børn, at den voksne er bevidst om de forskellige roller?
- Hvordan kunne I forestille jer at arbejde med rollerne?

Hvordan arbejder I med børns fantasiverden? Walk 'n talk

Nu skal I prøve at arbejde med børns fantasiverden.

I skal hver især komme i tanke om og skrive en fantasifuld fortælling fra praksis ned. Fortællingen skal have fokus på børns fantasiverden.

Del fortællingen med resten i gruppen, og find sammen frem til gode indspark og idéer som kan fodre børnenes leg yderligere..

"Den brændende elefant"

Mit eksempel foregår på legepladsen. Jeg har en nyopstartet 3-årig pige med, som er lidt usikker i det at indgå i leg med andre børn.

Vi møder 3 andre piger, som leger ved de små legehytter. De leger, at de er dyr. Jeg og pigen får lov til at være med, og vi vælger også et dyr, vi vil være. Pigerne laver mad, og eftersom at der er et "hul" i græsplænen, udvikler det sig til at det bliver vores bålsted, hvor vi alle skal finde pinde til bålet, og hvor vi sidder omkring, mens der bliver lavet kakao, popcorn osv over bål. Flere børn kommer til legen, og bliver også inviteret ind i legen, og de vælger også et dyr de vil være. "Maden" bliver delt ud, og vi finder på fjollede rim, sange om popcorn og kakao.

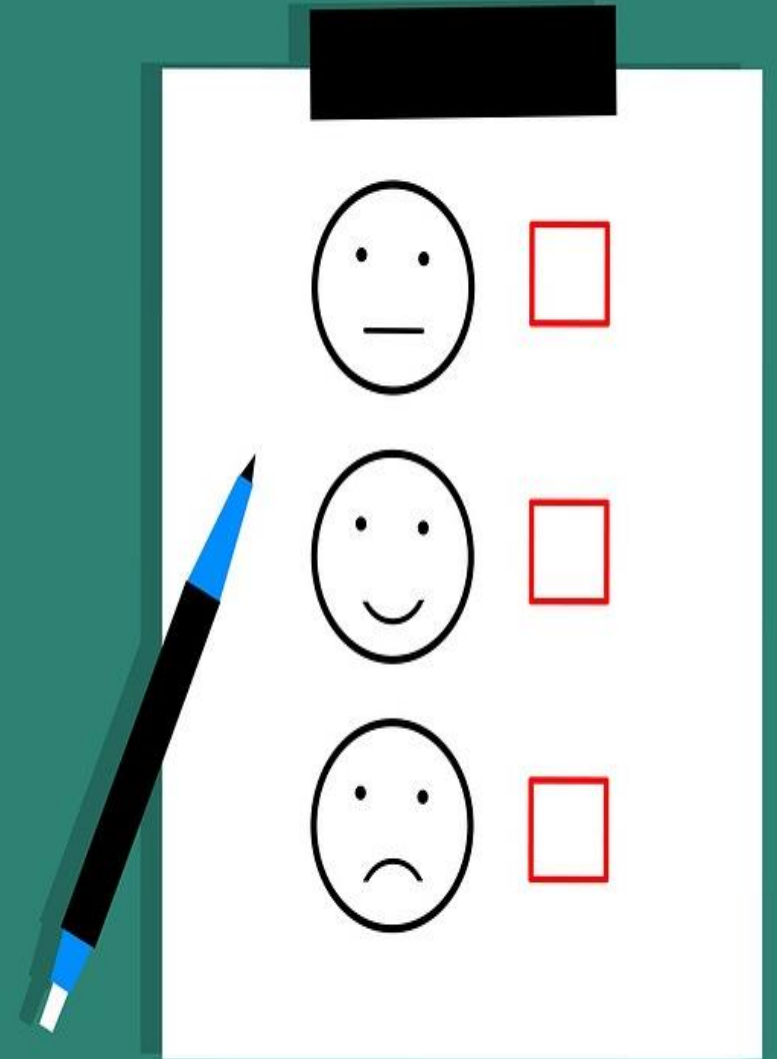
Der står også en "elefant" (en figur), der hvor vi sidder. Den er også en del af legen. Men pludselig tager en af pigerne elefanten og kaster den ind i bålet. Jeg bliver helt overrasket, og griber mig selv i at sige: "Hov - han er jo vores ven?!" Hvortil pigen svarer: "JA - men vi brænder ham alligevel!" Jeg skal lige til at komme med alle mine moralske teorier om, at man jo ikke brænder venner på bålet, men kommer så i tanke om en podcast af Helle Marie Skovbjerg om legestemninger, og herunder den euforiske legestemning. I stedet siger jeg "Okay!" og så leger vi videre, selvom det inden i mig faktisk føltes "lidt grænseoverskridende". Lidt senere kommer andre børn hen for at se hvad vi leger. Flere af dem bemærker at der ligger en elefant i bålet, hvortil jeg svarer: "Ja, han er vores ven, men vi har brændt ham!" Børnene gør store øjne og synes det er ret vildt, men også mega spændende, og vil gerne være en del af legen.

Evaluering af dagen

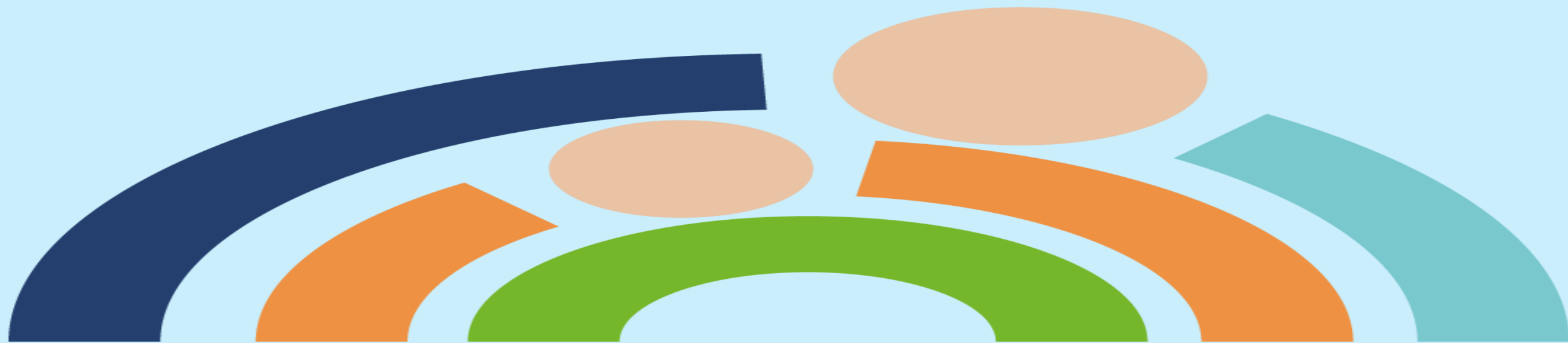
Hvad har været godt i dag?

Jeg kunne godt tænke mig mere af?

En ting, jeg tager med hjem i dag?

**Vi mødes i festsalen fra
morgenstunden**

VIA University College
STÆRKE

DAGTILBUD
LEG - VENSKAB - FÆLLESSKAB

Tak for i dag

Referencer

Ahlmann, Lise (2011) *Leg og bevægelse*. Frydenlund

Hart, Susan m.fl.(2020) *Leg for sjov og alvor*. Hans Reitzels Forlag

Skovbjerg, Helle Marie (2021) *10 tanker om leg*. Dafolo

Sommer, Dion (2020) *Leg. En ny forståelse*. Samfunds Litteratur

Winther-Lindqvist, Ditte (2020) *Kort og godt om leg*. Dansk Psykologisk Forlag

Jørgensen, Hanne Hede & Sønnichsen, Lise Hostrup (2019) *Legens magi*. Akademisk Forlag

Podcast:

Om leg, kreativitet og læring med Lene Tanggaard (2021) Findes her: <https://playful-learning.dk/viden-og-inspiration/nyt-afsnit-af-playful-learning-podcast-med-lene-tanggaard/>

Pædagogisk Extract (2022) Lad os lege vildt! Findes her:

<https://extrakt.via.dk/podcast/extrakt-podcast-16>

Helle Marie Skovbjerg om legestemninger (2019) Findes her: <https://soundcloud.com/user-635639670/afsnit-2-helle-marie-skovbjerg>